

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Potvrdzovanie zručností a kvalifikácií získaných prostredníctvom neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa – praktický príspevok organizovanej občianskej spoločnosti“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2016/C 013/09)

Spravodajca: Pavel TRANTINA

Pomocná spravodajkyňa: Marie ZVOLSKÁ

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 22. januára 2015 rozhodol podľa článku 29 ods. 2 rokovacieho poriadku vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy na tému

„Potvrdzovanie zručností a kvalifikácií získaných prostredníctvom neformálneho a informálneho vzdelávania – praktický prínos organizovanej občianskej spoločnosti.“

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

Odborná sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 17. júna 2015.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 510. plenárnom zasadnutí 16. a 17. septembra 2015 (schôdza zo 16. septembra 2015) prijal 212 hlasmi za, pričom 8 členovia sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1. EHSV je presvedčený, že treba klásť dôraz na identifikáciu, dokumentáciu, hodnotenie, a teda potvrdzovanie získaných výsledkov neformálneho vzdelávania, a to spôsobom, ktorý by bol čo najlepšie porovnateľný a zrozumiteľný pre všetky zainteresované strany, najmä zamestnávateľov a vzdelávacie inštitúcie.

1.2. Členské štáty by mali zabezpečiť príležitosti občanom rôznych vekových skupín a úrovni kvalifikácie prístup k potvrdzovaniu výsledkov neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. To môže vyžadovať ďalšiu spoluprácu poskytovateľov neformálneho vzdelávania, verejných orgánov a zainteresovaných strán, okrem iného napríklad v otázkach financovania a potvrdzovania.

1.3. EHSV požaduje podporu všetkých zúčastnených strán, najmä sociálnych partnerov a ďalších organizácií občianskej spoločnosti, aby si uvedomovali prínosy potvrdzovania a mohli sa aktívne zapájať do vypracovávania národných kvalifikačných rámcov a formulovania odborných kvalifikácií.

1.4. Je potrebné poskytovať občanom relevantné informácie o výhodách, možnostiach a mechanizmoch potvrdzovania kompetencií. EHSV odporúča členským štátom, aby rozvíjali inštitúcie, ktoré poskytujú takéto usmernenia a poradenstvo, a zapojili do tohto procesu najmä služby zamestnanosti, ale aj informačné centrá pre mládež, vzdelávacie inštitúcie, zamestnávateľov, odborové organizácie, centrá kariérneho poradenstva, mládežnícke organizácie, organizácie žien, organizácie na podporu migrantov a zdravotne postihnutých a verejné orgány.

1.5. Nevyhnutným predpokladom je kvalitný legislatívny rámec na národnej úrovni, ktorý zabezpečí rovnocennosť certifikátov získaných formálnym vzdelávaním a neformálnym vzdelávaním či informálnym učením sa. To kladie značné požiadavky na kvalitu procesov potvrdzovania, ktoré je vhodné podporovať aj finančne, napríklad z Európskeho sociálneho fondu.

1.6. EHSV apeluje na vzdelávacie inštitúcie, najmä stredné a vyššie odborné školy a univerzity, aby viac podporovali potvrdzovanie zručností a vedomostí získaných neformálnym spôsobom. V tomto smere existuje v EÚ mnoho príkladov osvedčených postupov, ktoré treba šíriť.

1.7. EHSV je presvedčený, že kolektívne vyjednávanie a sociálny dialóg medzi odborními a zamestnávateľmi môžu mať veľký význam v procese potvrdzovania neformálneho vzdelávania a celoživotného vzdelávania. Prostredníctvom neho treba pracovať na potvrdzovaní neformálneho vzdelávania ako dôležitého príspevku do diskusie o zamestnateľnosti a nástrojoch na jej podporu.

1.8. Vzhľadom na vysokú nezamestnanosť mladých ľudí je vhodné podporovať príležitosti na vzájomné pôsobenie medzi súkromnými a verejnými pracovnými agentúrami, dobrovoľníckymi organizáciami (najmä mládežníckymi) a zamestnávateľmi. Tieto synergie môžu poslúžiť ako prostriedok na zviditeľnenie a zvýšenie informovanosti o význame a hodnote neformálneho vzdelávania v dobrovoľníckych organizáciách a zároveň môžu zvýšiť aj vzájomnú dôveru.

1.9. Preto je potrebné podporovať rozvoj a používanie nástrojov na sebahodnotenie, ktoré pomáhajú človeku určiť a opísať povahu výsledkov učenia sa zo skúseností organizácií občianskej spoločnosti. EHSV už v minulosti podporil vytvorenie Európskeho pasu zručností, resp. neskôr Europass Experience. Je preto sklamaný, že Európska komisia prípravu Europass Experience zastavila, a vyzýva ju, aby sa v tomto smere aktivizovala a dotiahla tento nástroj do úspešného konca.

2. Úvod – neformálne vzdelávanie a informálne učenie sa

2.1. Napriek súčasnej nepriaznivej ekonomickej a sociálnej situácii v mnohých členských štátoch EÚ, keď ani formálne vzdelanie nie je zárukou uplatnenia sa na trhu práce, sa EHSV domnieva, že EÚ nemôže neuznávať skryté bohatstvo, ktoré vzniká v skúsenostiach a zručnostiach osvojených neformálnym alebo informálnym spôsobom.

2.2. Toto uznávanie, resp. potvrdzovanie môže poskytnúť príležitosť najmä niektorým znevýhodneným skupinám (ženám, migrantom, mladým ľuďom, starším pracovníkom). Nemalo by však vyvolávať falošné nádeje o možnostiach ich rýchleho zúročenia na trhu práce. Na to je potrebná hospodárska a sociálna politika, ktorá by bola väčšmi zameraná na investície, vytváranie kvalitných pracovných miest, boj proti chudobe a hrozbe sociálneho vylúčenia. Tieto politiky musia zároveň viesť a podporovať posilnenie systémov vzdelávania, odbornej prípravy a rekvalifikácie.

2.3. EHSV vychádza z dôležitého dokumentu, ktorým je Odporúčanie Rady z 20. decembra 2012 o potvrdzovaní neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa ⁽¹⁾. V ňom sa zdôrazňuje, že *potvrdzovanie výsledkov vzdelávania, a to znalostí, zručností a kompetencií získaných prostredníctvom neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa, môže zohrávať dôležitú úlohu pri zvyšovaní zamestnateľnosti a mobility, ako aj pri zvyšovaní motivácie k celoživotnému vzdelávaniu, a to najmä v prípade sociálno-ekonomicky znevýhodnených alebo nízkokvalifikovaných jednotlivcov. Potvrdzovanie relevantných znalostí, zručností a kompetencií by mohlo ešte hodnotnejšie prispievať k zlepšeniu fungovania trhu práce, podpore mobility a posilneniu konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu.*

2.4. Zamestnávateľské organizácie, jednotliví zamestnávateľi, odbory, priemyselné, obchodné a remeselné komory, vnútroštátne subjekty, ktoré sa zúčastňujú na procese uznávania odborných kvalifikácií a na posudzovaní a certifikovaní výsledkov vzdelávania, služby zamestnanosti, mládežnícke organizácie, osoby pracujúce s mládežou, poskytovatelia vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj ďalšie organizácie občianskej spoločnosti sú podľa Rady kľúčovými zainteresovanými stranami, ktoré majú dôležitú úlohu pri uľahčovaní príležitostí na neformálne vzdelávanie a informálne učenie sa a na súvisiace postupy potvrdzovania.

2.5. Podľa odporúčania rady z roku 2012 by mali členské štáty najneskôr v roku 2018 zaviesť v súlade s vnútroštátnymi okolnosťami a osobitnosťami, a ako to považujú za vhodné, *opatrenia na potvrdzovanie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa, ktorými sa jednotlivcom umožní:*

— *dať si potvrdiť svoje znalosti, zručnosti a kompetencie získané prostredníctvom neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa, a to aj prípadne prostredníctvom otvorených vzdelávacích zdrojov;*

— *získať plnú kvalifikáciu alebo prípadne čiastočnú kvalifikáciu, a to na základe potvrdených skúseností získaných neformálnym vzdelávaním a informálnym učením sa [...].*

⁽¹⁾ http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2012.398.01.0001.01.SLK

2.6. Na základe odporúčania Rady by do režimov potvrdzovania neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa mali byť podľa potreby začlenené nasledujúce prvky a každému jednotlivcovi by malo byť umožnené použiť ktorýkoľvek z nich, a to buď jednotlivo alebo v kombinácii, v závislosti od jeho potrieb:

- *IDENTIFIKÁCIA výsledkov vzdelávania, ktoré jednotlivci získali neformálnym vzdelávaním a informálnym učením sa,*
- *DOKUMENTÁCIA výsledkov vzdelávania, ktoré jednotlivci získali neformálnym vzdelávaním a informálnym učením sa,*
- *HODNOTENIE výsledkov vzdelávania, ktoré jednotlivci získali neformálnym vzdelávaním a informálnym učením sa,*
- *CERTIFIKÁCIA výsledkov hodnotenia výsledkov vzdelávania, ktoré jednotlivci získali neformálnym vzdelávaním a informálnym učením sa v podobe kvalifikácie alebo kreditov vedúcich ku kvalifikácii alebo v inej vhodnej podobe.*

Európske smernice o potvrdzovaní neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa ⁽²⁾ z roku 2009 (a momentálne upravovaná verzia z roku 2015) boli vypracované pre tých jednotlivcov a aktérov, ktorí sú zodpovední za začatie, vývoj, implementáciu a priebeh potvrdzovania. Jednotliví aktéri pôsobia na rôznych úrovniach (na európskej, národnej, odvetvovej a miestnej), v rôznych kontextoch (vo verejnej, súkromnej a dobrovoľníckej sfére, v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, v oblasti služieb trhu práce). Cieľom usmernení je objasniť podmienky pre vykonávanie auditu zručností a upozorniť na možnosti zúčastnených strán v rôznych fázach procesu.

2.7. EHSV sa už viackrát kladne vyjadril k prínosu neformálneho vzdelávania a dôležitosti jeho potvrdzovania. V tomto stanovisku sa však k tejto téme vyjadruje prvýkrát ucelene. Cieľom tohto dokumentu je zhrnúť názory zástupcov zamestnávateľov, zamestnancov a ďalších organizácií občianskej spoločnosti, pokiaľ ide o praktické postupy potvrdzovania, a predložiť návrhy praktických riešení z ich uhlu pohľadu.

3. Zručnosti a znalosti získané neformálnym vzdelávaním a informálnym učením sa

3.1. Pokles špecializovanej výroby založenej na remeslách, zmeny technológií a, naopak, rast odvetvia služieb znamená, že zamestnávatelia 21. storočia teraz kladú väčší dôraz na „osobnosť“ zamestnanca a „prierezové“ či „prenosné“ zručnosti. Dôležitým sa stáva celoživotné vzdelávanie a potvrdzovanie zručností a znalostí získaných mimo procesu školského vyučovania.

3.2. Na základe zadania Európskeho fóra mládeže vypracovali University of Bath a GHK Consulting v roku 2012 štúdiu vplyvu neformálneho vzdelávania v mládežníckych organizáciách na zamestnateľnosť mladých ľudí ⁽³⁾. Mládežnícke organizácie sú dôležitými poskytovateľmi neformálneho vzdelávania. Tento druh vzdelávania v mládežníckych organizáciách nie je zameraný primárne na zvýšenie zamestnateľnosti, avšak zručnosti v nich získané k nej môžu prispieť. Práve táto otázka bola predmetom štúdie.

3.3. Táto štúdia dokazuje všeobecný poznatok, že existuje zjavná zhoda medzi zručnosťami, ktoré požadujú zamestnávatelia, a zručnosťami, ktoré rozvíja odvetvie neformálneho vzdelávania. Päť zo šiestich najčastejšie požadovaných tzv. mäkkých zručností (soft skills) patrí medzi zručnosti, ktoré vo väčšej miere rozvíjajú mládežnícke organizácie – výnimkou sú matematické schopnosti. Medzi mäkké zručnosti, ktoré zamestnávatelia najčastejšie požadujú, patria: komunikačné zručnosti, organizačné/plánovacie spôsobilosti, schopnosť rozhodnúť sa, schopnosť pracovať v tíme, spoľahlivosť/samostatnosť a matematické schopnosti. Tieto mäkké zručnosti sú považované za kľúčový prvok úspechu na pracovisku. Dochádza tu tiež k rozvoju niektorých osobnostných črt, ako je napríklad osobná motivácia, iniciatívnosť a činorodosť. Ide o osobnostné vlastnosti spojené so spoľahlivosťou, samostatnosťou a podnikavosťou.

⁽²⁾ <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/publications/4054>

⁽³⁾ http://issuu.com/yomag/docs/reportnfe_print

3.4. Neformálne a informálne sa učia v procese celoživotného vzdelávania všetci občania. Napríklad ženy (aj muži) si v mnohých prípadoch pri riadení rodinných záležitostí rozvíjajú zručnosti, ktoré sa dajú preniesť na pracovisko, najmä v oblasti sociálnych služieb. Ak musia z dôvodu nadbytočnosti alebo rodinnej situácie zmeniť zamestnanie, môžu tieto znalosti využiť aj pri prechode do nového zamestnania alebo v prípade žien-migrantiek môžu vďaka nim prvú prácu získať. EHSV už dávnejšie vyzval⁽⁴⁾ členské štáty, aby „urýchlili proces uznávania kvalifikácií a skúseností získaných v zahraničí, aby si ženy mohli nájsť pracovné miesto zodpovedajúce ich zručnostiam a ambíciám, a považovali prácu v niektorých sektoroch (upratovanie, starostlivosť o deti, starostlivosť o staršie osoby, ubytovacie a stravovacie služby, poľnohospodárstvo atď.) za zdroj príležitostí pre menej kvalifikované prisťahovalkyne, pokiaľ budú tieto sektory súčasťou legálneho hospodárstva, sprofesionalizujú sa a zatraktívnia a pokiaľ budú ženy vyškolené na tieto povolania a budú mať možnosť kariérneho postupu.“ Výbor vyzval sociálnych partnerov, aby „uľahčili uznávanie kvalifikácií prisťahovalkýň v kolektívnych dohovorochoch.“

3.5. Pre úspech potvrdzovania neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa je dôležitý posun dôrazu k výsledkom vzdelávania. Ten sa navyše od roku 2004 výslovne systematicky podporuje v agende politiky EÚ pre vzdelávanie, odbornú prípravu a zamestnanosť. Zo záverov novej štúdie Cedefop (na základe výskumu uskutočneného v rokoch 2013 až 2015) vyplýva, že posun k vzdelávacím výsledkom sa v súčasnosti v celej Európe zrýchľuje – pri vytváraní národných kvalifikačných rámcov, vymedzovaní a popise odborných kvalifikácií, používaní výsledkov vzdelávania v osnovách a postupoch hodnotenia, aj ako referenčných bodov pre validáciu. To by malo zvýšiť transparentnosť, relevantnosť a kvalitu vzdelávania, ako aj otvorenosť voči neformálnemu vzdelávaniu a informálnemu učeniu sa. Na praktickej úrovni je dôležité, že pre žiakov a študentov sa tým nastaví jasné ciele, zvýši sa motivácia, umožní sa vypracovanie flexibilných učebných plánov a orientácia sa zacieli na hodnotenie výsledkov. V záujme dosiahnutia kvalitných výsledkov vzdelávania je zároveň potrebné zlepšovať aj metódy a samotné procesy vyučovania a učenia sa.

3.6. Z toho vyplýva, že treba klásť dôraz na vyhodnocovanie a dokumentáciu získaných výsledkov neformálneho vzdelávania, a to spôsobom, ktorý by bol zrozumiteľný pre všetky zainteresované strany, najmä zamestnávateľov a vzdelávacie inštitúcie. Tie potom môžu byť ďalej, pokiaľ o to má daný človek záujem a ak sú vytvorené vhodné podmienky, potvrdené dokonca ako štandardné odborné kvalifikácie, rovnocenné formálnym vzdelávacím programom.

4. Praktický pohľad na potvrdzovanie zručností a kvalifikácií

4.1. Usmerňovanie, poradenstvo a informácie

4.1.1. Členské štáty by mali v rámci postupov potvrdzovania zabezpečiť, aby informácie a usmernenia v súvislosti s výhodami a možnosťami potvrdzovania, ako aj s príslušnými postupmi, boli dostupné jednotlivcom a organizáciám a aby potvrdzovanie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa bolo podporované prostredníctvom vhodných usmernení a poradenstva a bolo ľahko dostupné.

4.1.2. Režimy potvrdzovania neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa musia byť stanovené vhodným spôsobom a zohľadňovať národné, regionálne a/alebo miestne, ako aj odvetvové potreby a charakteristiky.

4.1.3. Je potrebné zabezpečiť príležitosti na zapojenie občanov rôznych vekových kategórií a s rôznymi úrovňami vzdelania. To môže vyžadovať ďalšiu spoluprácu neziskového sektora, verejných orgánov a zainteresovaných strán, okrem iného napríklad v otázkach financovania a potvrdzovania.

4.1.4. Občania by mali byť informovaní o ďalších výhodách trvalej účasti na činnosti dobrovoľníckych organizácií. Aj krátke obdobie zapojenia môže mať výrazný vplyv z hľadiska rozvoja zručností a zvýšenia zamestnateľnosti.

⁽⁴⁾ Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Začlenenie prisťahovalkýň do trhu práce“ (Ú. v. EÚ C 242, 23.7.2015, s. 9).

4.1.5. Je potrebné koordinovane oslovovať občanov a poskytovať im relevantné informácie o výhodách, možnostiach a mechanizmoch potvrdenia zručností. Odporúčame členským štátom, aby rozšírili inštitúcie, ktoré poskytujú takéto usmernenia a poradenstvo, a zapojili do tohto procesu najmä služby zamestnanosti, ale aj informačné centrá pre mládež, vzdelávacie inštitúcie, zamestnávateľov, odborové organizácie, centrá kariérneho poradenstva, dobrovoľnícke organizácie, mládežnícke organizácie a verejné orgány.

4.1.6. Poradenstvo v procese potvrdzovania zručností je veľmi dôležité a prínosné najmä pre mladých ľudí, a to vo všetkých etapách – od identifikácie až po certifikáciu. Malo by:

- pomáhať ľuďom identifikovať ich potreby a určiť ich motiváciu, aby sa zapojili do procesu,
- vytvárať bezpečné prostredie vhodné na vytvorenie dôvery s poradcom – nie príliš inštitucionalizované prostredie, aby sa cítili uvoľnene,
- primerane začleniť do vzdelávacích kurzov informácie o audite zručností ako uznávanej metóde zameranej na absolventa a využiť pri tom existujúce informačné a poradenské štruktúry, t. j. ukázať audit zručností ako možnú cestu, no zároveň sa vyvarovať vzbudzovania nereálnych očakávaní.

4.2. **Koordinácia zainteresovaných strán**

4.2.1. Podľa Rady by členské štáty mali podporovať koordináciu a zapojenie všetkých príslušných zainteresovaných strán do vytvárania a uplatňovania prvkov a zásad potvrdzovania. Na podporu účasti na tomto procese by:

- zamestnávateľia, mládežnícke organizácie a organizácie občianskej spoločnosti mali podporovať a uľahčovať identifikáciu a dokumentáciu výsledkov vzdelávania získaných v práci alebo prostredníctvom dobrovoľných aktivít, využitím relevantných nástrojov Únie na zabezpečenie transparentnosti, akými sú napríklad nástroje vytvorené v súlade s rámcom Europass, ako aj s Youthpassom,
- poskytovatelia vzdelávania a odbornej prípravy mali uľahčovať prístup k formálnemu vzdelávaniu a odbornej príprave na základe výsledkov vzdelávania získaných v podmienkach neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa a tam, kde je to vhodné a možné, udeľovať výnimky a/alebo kredity za relevantné výsledky vzdelávania získané v takých podmienkach.

4.2.2. EHSV preto pokladá za dôležitú podporu všetkých zainteresovaných strán, najmä sociálnych partnerov a ďalších organizácií občianskej spoločnosti, aby si uvedomovali prínosy potvrdzovania a mohli sa aktívne zapájať do vypracovávania národných kvalifikačných rámcov a formulovania odborných kvalifikácií. Pracovať na skutočnej zmene v rámci nastavenia zainteresovaných strán môže byť veľmi zložitý, a to najmä v členských štátoch, ktoré túto oblasť nepovažujú za prioritu, alebo ak sa na národnej úrovni skutočne nepodporuje prístup spoločnosti k potvrdzovaniu neformálneho vzdelávania alebo informálneho učenia sa. Bolo by užitočné poskytnúť platformu alebo podporu tým, ktorí už v tejto oblasti pokročili (napr. s pilotnými projektmi), v ich úsilí na národnej úrovni.

4.3. **Potvrdzovanie a národné rámce a systémy kvalifikácií**

4.3.1. Členské štáty by mali umožniť jednotlivcom získať plnú kvalifikáciu alebo prípadne čiastočnú kvalifikáciu, a to na základe potvrdených skúseností získaných neformálnym vzdelávaním a informálnym učením sa. Mali by zabezpečiť, aby boli postupy potvrdzovania napojené na národné kvalifikačné rámce, aby boli v súlade s európskym kvalifikačným rámcom a aby bola zabezpečená súčinnosť medzi režimami potvrdzovania a systémami kreditov, ktoré sa používajú v systéme formálneho vzdelávania a odbornej prípravy, ako je napríklad ECTS a ECVET.

4.3.2. Do vytvárania národných sústav kvalifikácií by mali byť v čo najväčšej miere zapojení (a náležite motivovaní) najmä sociálni partneri a ďalšie organizácie organizovanej občianskej spoločnosti. Zo skúseností niektorých štátov vyplýva, že na zavádzanie postupov potvrdzovania na úrovni odvetví treba vytvoriť a vhodne personálne obsadiť výbory a útvary pre odvetvové zručnosti. V identifikovaných oblastiach sa potom môžu kvalitatívne vytvárať národné štandardy pre jednotlivé povolania a odborné kvalifikácie.

4.4. Zabezpečenie kvality potvrdzovania

4.4.1. Členské štáty by mali zabezpečiť, že v súlade s existujúcimi rámcami na zabezpečenie kvality sa budú uplatňovať transparentné opatrenia na zabezpečenie kvality, pretože takéto opatrenia podporujú spoľahlivé, platné a dôveryhodné metodiky a nástroje hodnotenia. To znamená predovšetkým náležitú legislatívu – regulačný rámec pre potvrdzovanie a pre záruky uskutočňovania auditu zručností podľa národných kvalifikačných rámcov odvodených od európskeho kvalifikačného rámca.

4.4.2. Pre EHSV to znamená, že treba zabezpečiť rovnocennosť certifikátov získaných formálnym vzdelávaním a neformálnym vzdelávaním či informálnym učením sa. To kladie značné požiadavky na kvalitu procesov potvrdzovania, ktoré je vhodné podporovať aj finančne, napríklad z Európskeho sociálneho fondu.

4.5. Potvrdzovanie zo strany vzdelávacích inštitúcií

4.5.1. Kľúčovú úlohu pri potvrdzovaní zohrávajú vzdelávacie inštitúcie. Rada odporúča, aby poskytovatelia vzdelávania a odbornej prípravy uľahčovali prístup k formálnemu vzdelávaniu a odbornej príprave na základe výsledkov vzdelávania získaných v podmienkach neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa a tam, kde je to vhodné a možné, udeľovali výnimky a/alebo kredity za relevantné výsledky vzdelávania získané v takých podmienkach.

4.5.2. EHSV apeluje na univerzitné prostredie, aby väčšmi podporovalo potvrdzovanie zručností a vedomostí získaných neformálnym spôsobom. Ako príklad môžeme uviesť Írsko. National Review of Higher Education 2030 podporuje občianske poslanie vysokoškolského vzdelávania a „zapojenie do širšej spoločnosti“ ako „jednu z troch navzájom prepojených hlavných úloh vysokoškolského vzdelávania“. Definuje ich ako „spoluprácu s podnikmi, občianskou spoločnosťou, verejnou politikou, umeleckým, kultúrnym a športovým životom a s ďalšími poskytovateľmi vzdelávania v komunite a regiónmi, pričom táto spolupráca kladie čoraz väčší dôraz na pôsobenie v medzinárodnom kontexte“⁽⁵⁾.

4.5.3. Avšak nielen univerzitné prostredie môže potvrdzovať výsledky neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Napríklad na Malte stredoškolský certifikát a profil, ktorý bol predstavený v septembri 2010, uznáva všetky formy vzdelávania a učenia sa počas piatich rokov štúdia na strednej škole. Za formálne aj neformálne vzdelávanie poskytujú kredity, ktoré študentov podnecujú na ďalšie a vyššie vzdelávanie.

4.6. Potvrdzovanie vo vzťahu k trhu práce

4.6.1. V odporúčaní Rady sa zdôrazňuje význam potvrdzovania na pracovisku, a preto Rada odporúča, aby členské štáty podporovali zapojenie všetkých príslušných zainteresovaných strán, akými sú zamestnávateľia, odbory, priemyselné, obchodné a remeselné komory či vnútroštátne subjekty, ktoré sa zúčastňujú na procese uznávania odborných kvalifikácií. A ďalej, aby zamestnávateľia podporovali a uľahčovali identifikáciu a dokumentáciu výsledkov vzdelávania získaných v rámci pracovnej činnosti.

4.6.2. Uznávanie neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa môže byť súčasťou kolektívnych zmlúv (ako napr. v Holandsku), čo je vynikajúcim príkladom sprístupnenia potvrdzovania zamestnancom a prispieva k efektívnemu riadeniu ľudských zdrojov v podnikoch. Zamestnávateľia by mali byť aktívne zapojení do hodnotenia vedomostí, zručností a kompetencií, a to tak na pracovisku, ako aj pri stanovovaní obsahu vzdelávacích a školiacich programov, čo zvýši hodnotu potvrdzovania a prispeje k zvýšeniu jeho dôveryhodnosti.

4.6.3. Kolektívne vyjednávanie a sociálny dialóg medzi odbormi a zamestnávateľmi môžu mať veľký význam v procese potvrdzovania neformálneho vzdelávania a celoživotného vzdelávania. Konkrétnym príkladom na celosvetovej úrovni je Európska federácia pracovníkov kovospracujúceho priemyslu (European Metalworkers' Federation – EMF), ktorá pracuje na potvrdzovaní neformálneho vzdelávania ako dôležitého príspevku do diskusie o zamestnateľnosti a nástrojoch na jej podporu.

⁽⁵⁾ National Strategy for Higher Education to 2030. www.hei.ie.

4.6.4. V niektorých krajinách sa formuje nová úloha odborových aktivistov, ktorí v pracovnej dobe poskytujú poradenstvo a rokujú so zamestnávateľmi o slobodnom prístupe k možnostiam vzdelávania na pracovisku. V Rakúsku, Dánsku, Fínsku, Nórsku, Švédsku a Spojenom kráľovstve pôsobia zástupcovia odborov ako „vyslanci vzdelávania“, ktorí podporujú zamestnancov v ďalšom učení a doplňovaní medzier v ich zručnostiach a radia spoločnostiam pri riešení ich potrieb v oblasti vzdelávania ⁽⁶⁾.

4.6.5. Vzhľadom na to, že pri prijímaní nových pracovníkov zamestnávateľa u mladých ľudí s malými alebo žiadnymi pracovnými skúsenosťami veľmi oceňujú zapojenie do činnosti mládežníckych organizácií, malo by sa toto zapojenie podporovať ako jedno z opatrení, ktoré pomáhajú mladým ľuďom pri prechode zo školy do práce ⁽⁷⁾.

4.6.6. Ďalej treba všetkým záujemcom o potvrdzovanie poskytnúť lepšie usmerňovanie a koučovanie, aby pri hľadaní práce dokázali efektívne prezentovať zručnosti a kompetencie, ktoré získali neformálnym a informálnym spôsobom, a lepšie porozumieť tomu, ako môžu tieto zručnosti uplatniť v pracovnom prostredí a prispieť k plneniu konkrétnych úloh súvisiacich s prácou. To je proces, v ktorom môžu svojim dielom prispieť profesijné poradenské služby, poradcovia v školách a na univerzitách, mládežnícky sektor a úrady práce, rovnako ako zamestnávateľa a medzinárodné organizácie. V tomto smere by mladým ľuďom mohlo pomôcť aj poskytovanie informácií a užitočných tipov.

4.7. Potvrdzovanie v dobrovoľníckom sektore

4.7.1. Rada vo svojom odporúčaní poukazuje na význam aktívneho zapojenia dobrovoľníckeho sektora do procesov potvrdzovania; mládežnícke organizácie a organizácie občianskej spoločnosti by mali podporovať a uľahčovať identifikáciu a dokumentáciu výsledkov vzdelávania získaných v práci alebo prostredníctvom dobrovoľných aktivít, využitím relevantných nástrojov na zabezpečenie transparentnosti, akými sú napríklad nástroje vytvorené v súlade s rámcom Europass, ako aj s Youthpassom.

4.7.2. Občania by si mali viac uvedomovať význam, ktorý zamestnávateľa prikladajú zručnostiam a kompetenciám rozvíjaným neformálnym alebo informálnym spôsobom, napríklad prostredníctvom dobrovoľníckej činnosti. To platí najmä u osôb s nižším vzdelaním, ktoré si často v menšej miere uvedomujú hodnotu tohto druhu činnosti pre zamestnávateľov a sú aj menej vyškolení v tom, ako sa tieto zručnosti majú prezentovať.

4.7.3. Vzhľadom na vysokú nezamestnanosť mladých ľudí je vhodné podporovať príležitosti na vzájomné pôsobenie medzi súkromnými a verejnými pracovnými agentúrami, dobrovoľníckymi organizáciami (najmä mládežníckymi) a zamestnávateľmi. Tieto synergie môžu poslúžiť ako prostriedok na zviditeľnenie a zvýšenie informovanosti o význame a hodnote neformálneho vzdelávania v dobrovoľníckych organizáciách a zároveň môžu zvýšiť aj vzájomnú dôveru.

4.7.4. Je potrebné podporiť vypracovávanie hodnotiacich a vzdelávacích plánov dobrovoľníckych organizácií, lebo ich existencia súvisí s vyššou deklarovanou úrovňou rozvoja zručností. V tejto súvislosti tiež treba pripomenúť, že sa značne líšia aktivity dobrovoľníckych organizácií a teda aj meradlá, ktorými dobrovoľnícke organizácie posudzujú zručnosti získané prostredníctvom pôsobenia v nich. Z tohto hľadiska treba v oblasti dobrovoľníctva podporovať väčšie zosúladenie v terminológii a metódach vyhodnocovania. Harmonizácia meradiel by mohla prispieť napríklad k tomu, že by si viac dobrovoľníkov uvedomilo zručnosti, ktoré rozvíjajú svojou účasťou na dobrovoľnej službe spoločnosti.

4.8. Nástroje potvrdzovania

4.8.1. Rada vo svojom odporúčaní kladie dôraz na spoločné európske nástroje potvrdzovania na zabezpečenie transparentnosti, akými sú napríklad rámec Europass a Youthpass. Členské štáty by mali zabezpečiť synergie medzi režimami potvrdzovania a kreditnými systémami uplatniteľnými v systéme formálneho vzdelávania a odbornej prípravy, akými sú napríklad ECTS a ECVEF.

⁽⁶⁾ Learning while working. Success stories on workplace learning in Europe, s. 59, Cedefop 2011.

⁽⁷⁾ http://issuu.com/yomag/docs/reportnfe_print

4.8.2. Vedomosti a zručnosti získané pri zapojení sa do činnosti v organizáciách občianskej spoločnosti majú hodnotu aj na trhu práce, ale často nie sú zdokumentované a dostatočne zviditeľnené. Preto je potrebné podporovať rozvoj a používanie nástrojov na sebahodnotenie, ktoré pomáhajú človeku určiť a opísať povahu výsledkov učenia sa zo skúseností organizácií občianskej spoločnosti. Napríklad vytvorenie osobného kompetenčného portfólia môže byť pre jednotlivcov prínosom pri ich ďalšom vzdelávaní a aspiráciách v pracovnom živote.

4.8.3. Certifikáty a portfólia sú dôležitým prvkom uznávania kompetencií a kvalifikácií získaných neformálnym spôsobom. Poskytovatelia neformálneho vzdelávania by sa mali snažiť poskytovať certifikáty alebo doklady, v ktorých by podrobne popísali povahu a výsledky účasti na svojich vzdelávacích aktivitách, a mali by ľudí poučiť o tom, čím sú hodnotné. To súvisí najmä so vzdelávacou hodnotou týchto dokumentov (zlepšenie informovanosti ľudí o zručnostiach a schopnostiach, ktoré získali v organizáciách občianskej spoločnosti, a o tom, ako možno tieto zručnosti využiť pri hľadaní zamestnania či ďalšom vzdelávaní), a nie ako doklad úspechu.

4.8.4. EHSV už v minulosti podporil vytvorenie Európskeho pasu zručností, resp. neskôr Europass Experience. Je preto sklamaný, že Európska komisia prípravu Europass Experience zastavila.

V Bruseli 16. septembra 2015

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Henri MALOSSE
